

Denisiuk Z. red. i in. 1994. *Waloryzacja przyrodnicza rezerwatu „Łęczczak” wraz ze wskazaniem do planu ochrony*. Maszynopis, Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków.

Fiek E. 1881. *Flora von Schlesien*. J. U. Kern's Verl., Breslau.

Meusel H., Jäger E., Weinert F. 1965. *Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora*. Bd. I. G. Fischer Verl., Jena.

Michalak S. 1971. *Rezerwaty przyrody na Opolszczyźnie*. Woj. Ośr. Infor. Turyst., Opole.

Krawiecowa A., Kuczyńska I. 1964. *Roślinność rezerwatu Łęczczak*. Acta Univ. Wratislaviensis, Prace Bot. 4: 5–31.

Kuczyńska I. 1973. *Stosunki geobotaniczne Opolszczyzny. I. Zbiorowiska leśne*. Acta Univ. Wratislaviensis, Prace Bot. 15: 1–92.

Kuczyńska I., Fabiszewski J. 1962. *Rezerwat „Łęczczak” koło Raciborza*. Chrońmy Przyr. Ojcz. 18 (5): 11–17.

Szotkowski P. 1971. *Materiały florystyczne z Opolszczyzny za lata 1965–1967*. Zesz. Przyn. OTPN 11: 3–18.

Szotkowski P. 1974–1975. *Interesujące i rzadkie gatunki roślin na Śląsku Opolskim zebrane w latach 1971–1973*. Zesz. Przyn. OTPN 14–15: 39–44.

Schube T. 1904. *Flora von Schlesien, preussischen und österreichischen Anteils*. Verl. von W. G. Korn, Breslau.

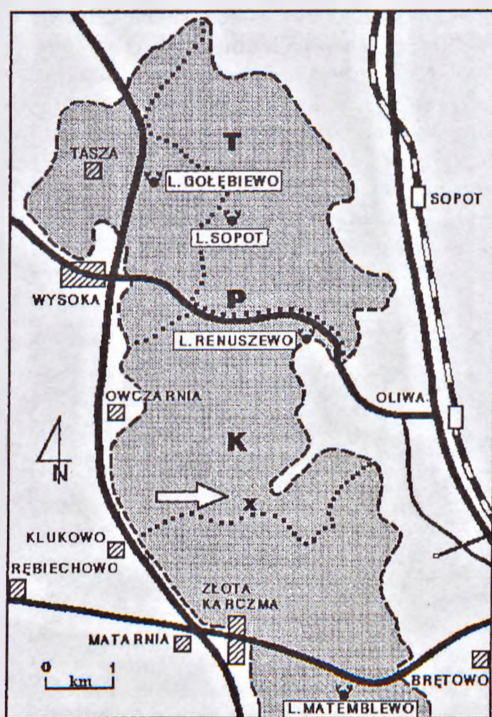
Sendek A. 1966. *Łęczczak – przyrodniczy rezerwat częściowy*. Inst. Śląski w Opolu, Opole.

Zajac M. 1996. *Mountain Vascular Plants in the Polish Lowlands*. Polish Bot. Stud. 11: 1–92.

Zemanek B. 1993. *Scilla bifolia L. – cebulica dwulistna*. W: *Polska czerwona księga roślin* (red. Zarzycki K., Kaźmierczakowa R.). Inst. Bot. im. W. Szafera, PAN i Inst. Ochr. Przyr., PAN: 203–204, Kraków.

Stanowisko soplówki gałęzistej *Hericium clathroides* w rejonie Gdańska-Oliwy

W listopadzie 1995 r. w Dolinie Radości, leżącej w pobliżu Gdańska-Oliwy, natrafiłem na pojedynczy owocnik soplówki gałęzistej *Hericium clathroides*, syn. *H. ramosum*. Wyrósł on na wysokości ok. 1,30 m na żywym, lecz mocno zmurszałym buku, zlokalizowanym na brzegu stawu zasilanego przez Potok Oliwski – jest to teren dawnego gospodarstwa rybackiego przy ul. Bytowskiej (ryc. 1). W murzu widoczne były ryzomorfy opieńki miodowej *Armillariella mellea* sensu lato, a u podstawy pnia znajdowały się nieliczne owocniki tego grzyba. Prawdopodobnie dzięki temu, że drzewo było poza obszarem Lasów Oliwskich (Trójmiejski Park

Ryc. 1. Stanowisko (x) soplówki gałęzistej koło Gdańska-Oliwy (TPK – Trójmiejski Park Krajobrazowy). – The stand (x) of *Hericium clathroides* near Gdańsk-Oliwa (Trójmiejski Landscape Park)

Krajobrazowy), administrowanych przez Nadleśnictwo Gdańsk, pozostało ono nie naruszone. Zwykle egzemplarze o tak zaawansowanej martwicy drewna usuwane są z upraw leśnych, co bardzo zubaża tutejszą florę, mikoflorę i faunę, w szczególności ogranicza populacje rzadkich owadów-próchnojadów.

W krajowej mikoflorze do rodziny soplówkowatych – *Hericiaceae* i rodzaju soplówka *Hericium* należą trzy rzadkie gatunki: soplówka jodłowa *Hericium coralloides* (*H. flagellum*), soplówka jeżowata *H. erinaceum* (znana m.in. z Kuby i Ameryki Północnej) oraz wymieniona soplówka gałęzista, zwana także bukową – wszystkie znajdują się pod ścisłą ochroną (Grzywacz, Nieto 1989). Ostatni takson jest saprofitem lub słabym pasożytem drzew liściastych. Wyrasta na murszejącym drewnie buków, rzadziej dębów i wiązów, w lasach naturalnych lub ich pozostałościach – stąd jego rzadkie występowanie w przyrodzie. W literaturze mikologicznej

wymieniono nieliczne stanowiska tego grzyba, zlokalizowane głównie w górach, m.in. w Bieszczadach i Pieninach, oraz w Puszczy Białowieskiej (Skirgiełło 1990). Rzadkość wymienionego gatunku oraz zagrożenie wyginięciem sprawiły, że został umieszczony na polskiej czerwonej liście grzybów zagrożonych, gdzie zaliczono go do kategorii „narażone” – V (Vulnerable) (Wojewoda, Ławrynowicz 1992).

Owocnik soplówki gałęzistej osiąga średnicę (wysokość) 10–40 cm, jest igielkowato rozgałęziony, biały – podczas wysychania żółknący i jasno brązowiejący. Kolce zwisają równoległe i osiągają długość 1–2 cm. Mięsz – bez szczególnego smaku i zapachu. Zarodniki mają wymiary: $3\text{--}4 \times 3\text{--}3,5 \mu\text{m}$ ($3,5\text{--}5,5 \times 2,5\text{--}4,5 \mu\text{m}$); wysyp jest biały (Gumińska, Wojewoda 1985, Skirgiełło 1990) – ryc. 2.

Ryc. 2. Owocnik soplówki gałęzistej wyrosły na buku w Dolinie Radości koło Gdańska-Oliwy (23.11.1995 r.). – The fructification of *Herichium clathroides* growing on a beech in the Radość Valley near Gdańsk-Oliwa (23 November 1995). Fot. Marcin S. Wilga

Przypuszczam, że opisane stanowisko jest jedynym odnotowanym dotychczas w rejonie Gdańska, gdyż nie znalazłem w dostępnej mi literaturze stosownej wzmianki na ten temat. Nie otrzymałem także potwierdzenia występowania tego taksonu w rejonie Trójmiasta od osób zajmujących się profesjonalnie badaniem i ochroną środowiska przyrodniczego tego obszaru.

Marcin Stanisław Wilga

PIŚMIENNICTWO

Grzywacz A., Nieto C. N. 1989. *Grzyby chronione*. PWRiL: 56–59, Warszawa.

Gumińska B., Wojewoda W. 1985. *Grzyby i ich oznaczanie*. PWRiL: 213–214, Warszawa.

Skirgiełło A. 1990. *Nasze grzyby*. Wyd. ALFA: 66, Warszawa.

Wojewoda W., Ławrynowicz M. 1992. *Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce*. W: *Lista roślin zagrożonych w Polsce* (red. Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z.). Instytut Bot. im. W. Szafera, PAN: 27–56, Kraków.

OCHRONA ZWIERZĄT

Lęgi dziko żyjących bocianów białych *Ciconia ciconia* w gniazdach umiejscowionych na ziemi (Europa Środkowa)

Każdy gatunek ptaka ma swoje charakterystyczne sposoby zachowań. Przystępujące zatem np. do rozrodu pary zakładają gniazda najczęściej w miejscach dla nich specyficznych. Brak odpowiednich miejsc do zbudowania gniazda lub inne czynniki (np. bogate żerowiska) skłaniają czasami ptaki do zmian w ich umiejscowieniu. W literaturze fachowej znajdujemy na ten temat liczne przykłady.

Bociany białe w Europie Środkowej budują gniazda zwykle na dachach budynków – krytych dachówką, blachą, strzechą itp., oraz na kominach, wieżach, drzewach, a ostatnio coraz częściej na słupach trakcji elektrycznej. Wszystkie wymienione miejsca umieszczenia gniazd mają jedną cechę wspólną: są ulokowane dość wysoko nad ziemią, przez co gwarantują lęgom ochronę przed drapieżnikami i dewastacją ludzi. W ogrodach zoologicznych, w których przebywają zwykle bociany niezdolne do lotu, regularnie dochodzi do gnieźdzenia się na ziemi lub na niedużej wysokości nad jej powierzchnią.